

ter at vide mere om naturen, som til skoleklasser, for hvem museet er et fantastisk godt supplement til den øvrige undervisning i naturvidenskab hjemme på skolen.

Kombinationen af medicinhistorie, videnskabshistorie og planetarium giver en helt usædvanlig bredde. I

sandhed naturvidenskab i øjenhøjde, som der står på museets hjemmeside.

I betragtning af i hvor høj grad Steno Museet har evnet at opfylde tidens forventninger til god formidling, tegner fremtiden lys, især hvis museet udnytter de righoldige samlinger

samt fastholder og gerne styrker det faglige grundlag, videnskabeligt såvel som videnskabshistorisk.

Venneforeningen ønsker endnu engang museet tillykke og håber på et fortsat godt og inspirerende samarbejde de næste mange år.

Bjarning Grøn

Samlingsarbejdet i 2018

Det intensive arbejde med de to nye udstillinger, som åbnede sidste efterår, har sat præg på Steno Museets samlingsarbejde i 2018.

Hovedparten af det, som er blevet indsamlet sidste år, er erhvervet til brug i de

nye udstillinger. På det medicinhistoriske område er der dog også sket en større

selvstændig indsamling. Derudover har museet taget en ny webbaseret registreringsplatform i brug.

Videnskabshistorie

Til afsnittet om "CERN og partiklerne" i den nye udstilling om *Det nysgerrige menneske* supplerede vi de store acceleratordele i samlingen med et par eksempler på udstyr til at detektere partikler, dels en filmstrimmel med tusindvis af boblekammerfotos, dels et modul af den såkaldte siliciumdetektor fra det indre af den enorme ATLAS-detektor. Boblekammerbillederne fortæller om, hvordan man i 1970'erne undersøgte partikelsammenstød rent visuelt, mens siliciumdetektoren anskueliggør, hvordan man i

Til udstillingen Det nysgerrige menneske er der indsamlet et par versioner af Review of Particle Physics, som bl.a. rummer data for alle kendte elementarpartikler. Foto: Hans Buhl.

dag måler elementarpartiklers baner elektronisk med mikrometers nøjagtighed. Som supplement til måleudstyret er der indsamlet nogle stykker kridt, som en af teoretikerne på CERN har brugt til sine komplicerede udregninger på tavlen i sit kontor.

Vi har også indsamlet genstande, som i højere grad illustrerer almindelige menneskers kontakt med fysikken. Det drejer sig bl.a. om radonmålere til brug i private hjem og om nogle såkaldte persondosimetre, som f.eks. benyttes af personale, der giver stråleterapi for at måle, om de bliver udsat for radioaktivitet.

Til at illustrere dilemmaerne i afsnittet om atomkraft er der indsamlet klistermærker både for og imod atomkraft såvel som et eksemplar af LP'en *Atomkraft? Nej tak* fra 1976, hvorfra man kan høre flere numre i udstillingen.

Til afsnittet om protonterapi er der bl.a. indsamlet en Rasmus Seebach-CD og et gamer-headset. Flere af disse genstande omtales på siderne 5-7.

Der er indkommet yderligere fem mobiltelefoner til vores igangværende ind-

Nogle af billederne på den boblekammerfilm, som er indsamlet fra CERN, kan nærstuderes i udstillingen Det nysgerrige menneske. Foto: Hans Buhl.

samling af hverdagselektronik. Vi er stadig meget interesseret i at modtage modeller, som ikke findes i samlingen, jf. sciencemuseerne.dk/gadgets.

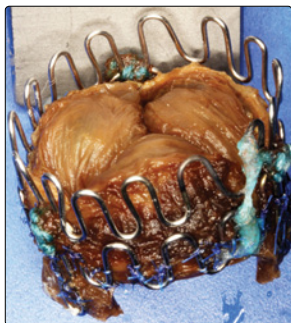
Herudover har vi bl.a. sagt ja tak til:

- Stuetermometer med flydende krystaller.
- Differenstrykmåler fra et af Søværnets skibe.
- En stak IBM-hulkort i originalæske.

På registreringssiden arbejder vi fortsat på at reducere mængden af uregistrerede genstande i samlingen. Til dette har vi fået frivillig hjælp af Vibeke Reinhardt, der som tidligere fysiklærer har et godt kendskab til bl.a. skolefysikudstyr.

Medicinhistorie

Til brug i udstillingen *Videnskab er lidenskab* fik museet bl.a. en unik samling af hjerteklapper, hvoraf nogle var "eksplanterede", dvs. de havde været indopereret i levende patienter. Scoopet var dog en hjerteklap indkøbt fra en slagter i Aarhus i 1989. Den indgik i nogle historiske forsøg på grise, hvor det lykkedes hjertelæge Henning Rud Andersen at indsætte hjerteklappen i et griseherte via et kateter og gennem en af grisens store blodårer, dvs. uden at klippe brystkassen op. Rud Andersen solgte ideen til et amerikansk firma, og i 2002 blev

Rud Andersens hjerteklap fra hans legendariske forsøg i 1989. Hjerteklappen havde siden 2006 indgået i det amerikanske firma Edwards Lifesciences samling af hjerteklapper, men med hjælp fra Rud Andersen kom hjerteklappen til Steno Museet. Foto: Edwards Lifesciences.

den første “Andersen-klap” indsat i et menneske. I dag har mere end 300.000 patienter glæde af Rud Andersens enestående opfindelse. Grisehjerteklappen er udstillet i afsnittet “Eksperiment”, som bl.a. drejer sig om, at dyreforsøg er en uundværlig del af moderne lægevidenskabelig forskning.

Det 60 år gamle Patologisk Institut på det nedlagte Århus Kommunehospital har dannet rammen om et stort dokumentationsarbejde (fotografering og interviews med kapelbetjente, laborant og læger) samt efterfølgende indsamling af

inventar, genstande og organer (se siderne 8-9).

Herudover er følgende genstande indgået i Steno Museets samlinger:

- Pipetter og spektrofotometer brugt i nobelpristager Jens Chr. Skous laboratorium i 1970'erne og 80'erne.
- Injektionspenne fra Novo Nordisk til behandling af forskellige former for sukkersyge.
- “Konduktørbrille” brugt af fire kirurgiske overlæger fra 1900 til 1995.
- Gammelt skelet i trækasse og med stativ brugt til undervisning på Løgstør Sygehus.
- Samling af mikrobiologisk udstyr, ca. 50 genstande, fra Viborg Sygehus. Skal gennemgås.
- Øvemodel til “hjernepustning” (pneumoencefalografi) af hjernens hulrum fra 1920'erne.

Følgende genstande har museet bl.a. takket nej til:

- Leitz mikroskop fra 1898.
- Røntgenapparat og anæstesiapparat (Århus Amtssygehus).
- Tandlægestol.
- Trædebor.
- Tandteknisk udstyr.
- Genstande fra en øjenklinik.
- Flere bogsamlinger.

I samlingerne på museet har frivillig registreringsmedarbejder Bodil Brock arbejdet med at gennemgå, kassere fra og registrere en donation fra det lukkede Aarhus Sva-neapotek (1750-2005). Delsamlingen udgør den ene af to apotekssamlinger på museet. Den anden er fra Løve Apoteket (1596-), hvor Bodil selv var apoteker. Magne Juhl har gennemgået, kasseret og registreret udvalgte genstande fra en omfattende kirurgisk indsamling fra Ortopædisk Hospital i Aarhus fra 1997. Preben Hørsted Bindslev har været med til at lave en fin, instruktiv film, “Sådan laver man en sølvplombe”, som viser, hvordan de legendariske amalgamfyldninger blev fremstillet i tandlægers hverdag. Endelig har Hanne Kirstein Sandhoff arbejdet med vores samling af blodprodukter og bl.a. dokumenteret et lægemiddel til bløderpatienter fra 1986, som var netop det år, hvor Sundhedsstyrelsen indførte screening for hiv-antistof for at forhindre yderligere hiv-smitte af blødere.

*Hans Buhl
og Morten A. Skydsgaard*